

MARIAN ZIDARU: „VIZIUNEA LUI EZEKIEL” SAU PROFEȚIA CA DISCURS ARTISTIC

Autor: Iulia Părăușanu | 14 august 2023

Infernul lui Dante 2.0¹, În Sfârșit², ePOCALIPS@³, Lupii băă!⁴, sub aceste titluri ni se dezvăluie cele mai recente dintre expozițiile personale ale artistului Marian Zidaru. Chiar și la o privire superficială ne putem da seama cum Zidaru se înscrie hotărât și asumat în rândul celor cu vocație de „artist-profet”, bucurându-se în același timp de o reputație bine consolidată în scena artei contemporane române. Deși în creația extrem de fertilă a sculptorului regăsim numeroase piese recente perfect aliniată conceptului, personal, mă întorc mereu fără ezitare la *Viziunea lui Ezekiel*, lucrare apărută încă din 1998 în expozițiile sale. La o privire de ansamblu, devine inevitabil să plasăm *Viziunea* cumva în centrul creației lui Zidaru, ca un soi de carte de vizită, de *ars poetica* în jurul căruia gravitează discursul său conceptual.

Desigur, „apocalipsă!” se strigă aproape continuu de la anul 1000 încoace, singura schimbare substanțială fiind mijloacele prin care aceasta pare că își ascute colții. Iar artiștii se regăsesc în mod natural în poziția de a pune omenirea față în față cu propriile neajunsuri, cu capcanele pe care și le întinde (și în care, din păcate, cade) singură.

În adevărată tradiție romantică, Zidaru apelează la emoția mistică ca sursă a experienței estetice și aduce în prim-plan un nou tip de *memento mori*, plasându-se pe urmele unor artiști precum Caspar David Friedrich sau Ivan Aivazovski. Discursul său în sine nu este unul nou și am putea fi tentați să ne lipsim de ceea ce se anunță a fi o predică (cu puternic iz creștin) către lumea contemporan-depravată. Ar fi însă o eroare să cedăm acestui impuls, fiindcă „artist-profet” nu este un titlu cu care se încoronează artistul cinic, blazat, care arată cu degetul către (deja răsufatul) consumerism și superficialitatea în care se complac contemporanii săi. Poziția profetului presupune responsabilitatea de a deveni în același timp un mecanism de diseminare a *cuvântului* de proveniență divină, dar și un avatar al condiției umane în totalitatea sa.

Lucrarea *Viziunea lui Ezekiel* apare în cadrul a numeroase evenimente artistice semnate de Zidaru, debutând în expoziția *Renașterea* (Muzeul Național al Satului, București, curator Magda Cârneci, 1998). O regăsim din nou în *FOCUL - Viziunea lui Ezekiel*

(Muzeul Național de Artă – MNAR, Aripa Crețulescu, București, 1999), culminând apoi drept piesă centrală a expozițiilor *Glorii* (Ateneo Veneto, Veneția, 2011 și Galeria Factor '92, București, 2011). Expoziția este de asemenea prezentă la prima ediție a Bienalei Art Encounters din Timișoara în anul 2015.

Viziunea are aspectul unui artefact dificil de datat, ale cărui elemente iconografice ne par familiare până la incomod. Însă familiarul nu ne survine pe calea neo-bizantinismului în care se complac unii (falși) „artiști-profeți”, ci printr-un apel sincer la expresii artistice ce aparțin unui arhaism universal, primordial, aduse în contemporaneitate prin stilistica sculpturală de factură optzecistă.

Sculptura ni se prezintă sub forma unei incinte circulare de lemn, susținută de șapte aripi de heruvimi ce poartă elemente iconografice binecunoscute din repertoriul lui Zidaru precum inserțiile de text („cuvânt”, „cer”, „lumină”, etc.) sau nenumărații ochi ce evocă omnisciența divină.

Lucrarea nu se dezice de asocierea cu pasajul biblic binecunoscut, plasându-se numaidecât în orizontul privitorului drept centru al unui vârtej spiritual. Fără îndoială, obiectul ne apare drept un straniu aparat de zbor, mecanismul său de funcționare părând a fi sortit eșecului, pe veci condamnat de legile naturii și ale tehnicii. Titlul lucrării sugerează, încrezător, singurul combustibil ce ar putea urni un asemenea angrenaj: credința, sau mai degrabă, o minune.

Următoarea întrebare firească pe care ne-o sugerează aparatul este „încotro?”. Cele șapte aripi de heruvimi ne indică negreșit cerul, însă artistul însuși ne informează că *cerul* se află înăuntrul incintei circulare, este chiar miezul acestui mecanism bizar. Asistăm astfel la o cartografiere surprinzător de contemporană (cu toate că ea aparține însuși pasajului biblic al *Viziunii*) a spațiului spiritual. *Cerul* – privit ca loc finit al ordinii, liniștii și împlinirii mistice – este delimitat de haosul exterior, protejat, purtat și creat de *Cuvânt* – instrumentul sacru primordial.

„Sculptorul este un mecanic spiritual”, spunea Marian Zidaru într-un interviu⁵, iar prin aceasta rezumă perfect angajamentul său artistic. El deține responsabilitatea de a scoate în evidență neajunsurile mașinațiilor umanității, dar are viziunea și uneltele necesare pentru a o scoate din impas.

Ceea ce devine esențial este faptul că discursul profetic, deși inseparabil de componenta sa apocaliptică, este fundamental, în cheie pură a „romantismului mistic” al lui Zidaru, o perspectivă optimistă asupra realității. Fiindcă avertismentul profetic devine inutil fără speranța salvării, fără opțiunea unui viitor perfect către care poți aspira, al unui *safe space* mistic intrinsec intergrat experienței umane. Petrecând suficient timp cu *Viziunea lui Ezekiel*, am putea descoperi că *cerul* are darul de a se regăsi în însuși cosmosul personal, iar această realizare ar putea da aripi și celor mai necredincioși dintre noi.

NOTE

1. 2023 - INFERNUL LUI DANTE 2.0. SUMMA DANTESCA, Nicodim Gallery, București ↑
2. 2019 - „În Sfârșit” - Galeria H’Art, București ↑
3. 2017 - „ePOCALIPS@” Muzeul de Artă Craiova, Teatrul Național Craiova ↑
4. 2016 - „Lupiibăă!”, Galeria H art Appendix, București, curatorErwinKessler ↑
5. Zidaru, Marian. „Un obiect încărcat cu rugăciune emană rugăciune.” Cătălina Gheorghian, doxologia.ro, 29 Februarie 2012 ↑

Sursa imaginilor: www.marianzidaru.ro